

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 550/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť E. K., P., zastúpenej advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. júla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 101/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2012 faxom a 9. októbra 2012 poštou doručená sťažnosť E. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 11. júla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 101/2012.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla, že na «Okresnom riaditeľstve policajného zboru Prievidza sa viedlo trestné konanie pre podozrenie zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví..., v dôsledku ktorého mala byť spôsobená smrť môjmu synovi L. K. Počas celého trestného konania som však ako poškodená mala obmedzené možnosti v uplatňovaní svojich práv. V pozícii poškodenej som predovšetkým nemohla vypočúvaným osobám klásť otázky a tým prispieť k odstráneniu rozporov vo výpovediach svedkov. Trestné stíhanie sa aj napriek rozdielnym výpovediam zastavilo z dôvodu, že k spáchaniu trestného činu nedošlo.

Na Okresnom súde Prievidza som sa návrhom na začatie konania, vedenom pod sp. zn. 11 C/112/2009, domáhala náhrady škody a nemajetkovej ujmy proti J. V. -vyhadzovačovi diskotéky v L. a J. V. - prevádzkovateľovi diskoklubu, nakoľko som mala za to, že sú zodpovední za smrť môjho syna...

Dňa 24. 8. 2010 rozhodol Okresný súd Prievidza tak, že môjmu návrhu nevyhovelo a v celosti ho zamietol... Súd pritom rozhodol bez toho, aby vykonal čo i len jeden mnou navrhnutý dôkaz (výsluch viacerých svedkov). Skutkový stav ustálil len na základe priloženého trestného spisu a výsluchu účastníkov.

Proti rozhodnutiu okresného súdu som sa odvolala... Namietala som najmä tú skutočnosť, že okresný súd neúplne zistil skutkový stav veci nevykonaním navrhnutých dôkazov.

Dňa 27. 9. 2011 rozhodol Krajský súd v Trenčíne, v konaní pod č. 5 Co/326/2010, ktorý rozsudok okresného súdu potvrdil. Odvolací súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu v tom, že keďže väčšina mnou navrhnutých svedkov bola vypočutá v trestnom konaní, nie je potrebné na ten účel vykonávať dokazovanie. Pritom ani jeden súd sa nezaujímal o moju argumentáciu, že vzájomné výpovede navrhnutých osôb sú rozporné, že orgány činné v trestnom konaní sa týmito rozpormi nezaoberali a preto nie je vylúčené, že vyjdú najavo nové okolnosti k objasneniu celej veci.

Rozhodnutie odvolacieho súdu som napadla mimoriadnym opravným prostriedkom - dovolaním...

Dňa 11. 7. 2012 najvyšší súd v konaní vedenom pod č. 5 Cdo 101/2012 rozhodol o mojom podanom dovolaní tak, že ho odmietol. Podľa jeho názoru dovolanie vo veci

nebolo prípustné na základe žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že súd nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy a že v tomto smere nejde o postup súdu, ktorým by mi bola odňatá možnosť konať pred súdom. Na druhej strane však potvrdil, že nevykonaním dôkazu môže viesť k jeho nesprávnym skutkovým záverom.

Mám za to, že najvyšší súd v konaní nepostupoval správne, keď svojim rozhodnutím neodstránil zásadnú vadu konania - odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom a tým zasiahol do mojich práv. Je pravdou, že nie je porušením ústavných práv sťažovateľa, ak súd nevykoná všetky navrhnuté dôkazy. To však neplatí, keď ide o dôkazy zásadného významu, podstatné k objasneniu rozhodujúcich okolností. Tým, že sa všeobecné súdy vecou zaoberali len formálne, vlastne nedostatočne posúdili, či ide skutočne o opodstatnené alebo neopodstatnené dôkazy. To, že navrhnutí svedkovia boli vypočutí v trestnom konaní ešte neznamenalo, že by vypovedali v konaní pred súdom rovnako. Na druhej strane, aj keď boli vypočutí v trestnom konaní, bolo im položených len niekoľko otázok, v ktorých aj napriek tomu boli rozpory a orgány činné v trestnom konaní ich neriešili...

Keby súd pripustil mojich navrhnutých svedkov vypočuť a neuspokojil by sa len z ich neúplnými výpoveďami, zahmlievajúcimi určité skutočnosti v trestnom konaní, zistil by, že existujú osoby, ktoré o veci vedia oveľa viac. Jednou z navrhnutých svedkov bola aj majsterka odborného výcviku. Jej sa jedna zo žiačok zdôverila, že v inkriminovanom čase bola na diskotéke a hovorila jej o okolnostiach, ktoré sa v tom čase v diskoklube odohrali. Práve jej výpoveď by ukázala, že žiačka pred orgánmi činnými v trestnom konaní nehovorila pravdu, keď tvrdila, že na diskotéke ani nebola.

Rovnako som za svedka navrhla osobu, ktorá po danej udalosti písala môjmu ďalšiemu synovi SMS správu, v ktorej uviedla, čo sa vlastne stalo.

Orgány činné v trestnom konaní neprešetrili vec náležitým spôsobom a rozhodli bez odstránenia rozporov vo výpovediach. Pritom rozpory boli v zásadných skutočnostiach, t. j. v okolnosti, prečo bol môj syn v danom čase vlastne „vyhodený“ z diskoklubu vyhadzovačmi na mráz, kto ho mal vyhadzovať a či mu bolo bránené vrátiť sa späť na diskotéku, kde mal svoje osobné veci a vetrovku. Orgány činné v trestnom konaní nevypočúvali strážnika objektu, cez ktorý mal môj syn prechádzať, a ktorý mal v tom čase službu.

Úlohou orgánov činných v trestnom konaní je objasniť, či boli naplnené skutkové znaky trestného činu alebo nie a podľa toho viesť celé vyšetrovanie. Avšak už samotná otázka orgánov činných v trestnom konaní položená súdnemu znalcovi vykonávajúcim pitvu tela môjho syna bola položená nesprávne a navádzala znalca k odpovedi. Orgány činné v trestnom konaní sa nemali pýtať: „... či sa na tele nebohého nenachádzali také zranenia, ku ktorým mohlo dôjsť len v dôsledku inej osoby“, ale „či došlo k zraneniam, ktoré mohla spôsobiť iná osoba.“

Za nemenej dôležité pokladám spomenúť skutočnosť, že na rozdiel od civilného konania, v trestnom konaní je potrebné preukázať vinu, resp. nevinu bez akejkoľvek zmysluplnej pochybnosti. Bohužiaľ výsledky vyšetrovania kompetentných orgánov tomu nenasvedčujú.

Domnievam sa, že cieľom právneho štátu nie je stav neistoty, či ten-ktorý prípad bude správne a spravodlivo prešetrený. Úlohou najvyššieho súdu s prihliadnutím na jeho kompetenciu bolo riešiť vec tak, aby sa súdy nižšieho stupňa vecou znova zaoberali. Domnievam sa, že je porušením ústavných práv, ak sa nevykonajú také dôkazy, ktoré môžu zmeniť priebeh a výsledok celého konania. To však najvyšší súd a ani súdy nižšieho stupňa nemali možnosť zistiť, keď sa len uspokojili s dôkazmi vykonanými v trestnom konaní.»

Vzhľadom na už uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 7. 2012 pod sp. zn. 5 Cdo 101/2012, bolo porušené.

2. Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 101/2012 zo dňa 11. 7. 2012 a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania a právneho zastúpenia na účet advokáta JUDr. I. G. vo výške 323,50 EUR v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú možno

považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľka namietala porušenie svojich označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu z 11. júla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 101/2012, ktoré považuje za nepreskúmateľné, pretože v jej prípade bol naplnený dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), keďže všeobecné súdy nevykonali ňou navrhované dôkazy (vypočutie ďalších svedkov) a uspokojili sa len s dôkazmi vykonanými v trestnom konaní.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím

došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd zistil, že sťažnosť sťažovateľky proti postupu a uzneseniu najvyššieho súdu z 11. júla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 101/2012, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky pre neprípustnosť, je zjavne neopodstatnená.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010).

Pokiaľ teda najvyšší súd preskúmal všetky podmienky, za ktorých môže uskutočniť dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia Krajského súdu v Trenčíne, osobitne posudzujúc podmienky podľa § 238 OSP a existenciu vád podľa § 237 OSP a dospejúc k záveru o neprípustnosti dovolacieho konania, na základe čoho dovolanie podané sťažovateľkou odmietol, uvedeným postupom neporušil označené práva sťažovateľky. Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí na strane 3 až 6 zdôvodnený dostatočne a presvedčivo a nemožno ho považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Ústavný súd tiež nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu

v zákone. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú jasné, zrozumiteľné a dostatočne odôvodnené.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu právo na súdnu ochranu neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08, III. ÚS 164/2011). Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, avšak patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (napr. IV. ÚS 77/02). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Bez toho, aby ústavný súd podrobne opisoval odôvodnenie napádaného uznesenia najvyššieho súdu, po preskúmaní obsahu hodnotí namietané uznesenie najvyššieho súdu ako jasné, vyčerpávajúce a zrozumiteľné, a teda zodpovedajúce obsahu základného práva na súdnu ochranu zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ďalej primeraným a zákonným spôsobom sťažovateľke odpovedal aj na jej námietku, že nevyhovením jej návrhom na vykonanie dokazovania nebola odňatá možnosť konať pred súdom, keď uviedol, že *„Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv žalobkyne nie je ani postupom, ktorým by jej súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania (§ 120 ods. 1 O.*

s. p.). Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (vid' napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999).“.

Vychádzajúc z uvedeného preto ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu relevantnú súvislosť medzi rozhodnutím najvyššieho súdu, námietkami sťažovateľky a jej označenými právami. Z tohto dôvodu sťažnosť sťažovateľky v tejto časti tiež odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2012